

Lokale energieagenda Gemeente Zundert 2020-2021

Verstandig benutten van opbrengsten uit de windmolens A16

Stichting WindCent

Gemeente Zundert

Inhoud

1	Inleiding en achtergrond	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Lokale participatie	4
1.3	Burenregeling	5
1.4	WindCent	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.5	Energieagenda Zundert	6
2	Uitwerking	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Criteria voor besteding	8
2.3	Doelgroepen en maatregelen	10
2.4	Globale verkenning mogelijkheden per doelgroepen	11
2.5	Mogelijke projecten	14
2.6	De kern van de eerste energieagenda Zundert	15
3	De energieagenda Zundert 2020-2021	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Hoofdlijn energieagenda 2020-2021	19
3.3	Ondersteuning huishoudens bij isolatie van de woning	19
3.3.1	Ontzorgen en financieren	20
3.4	Enthousiasmeren bewoners	21
3.5	Collectieve zonprojecten	22
3.6	Borging van het proces	22

1 Inleiding en achtergrond

1.1 Aanleiding

In het klimaatverdrag van Parijs (2015) maakten internationale partijen afspraken om opwarming van de aarde tegen te gaan. Deze afspraken vertalen zich op verschillende niveaus (nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal) in energieagenda's. Het kabinet sloot in juni 2019 met bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden een Klimaatakkoord.

Voor vijf thema's (gebouwde omgeving, elektriciteit, landbouw en landgebruik, mobiliteit, industrie) geeft dit Klimaatakkoord invulling aan een pakket maatregelen. Uiteindelijk leidt dit tot 49% broeikasgasreductie (CO₂) in 2030 vergeleken met 1990. Bij het ontwerpen van maatregelen kijken we naar de doelen voor 2050, dan moet de samenleving zo goed als CO₂ vrij zijn.

Ook in de gemeente Zundert krijgt de overgang van een fossiele naar een duurzame samenleving meer aandacht. De gemeenteraad stelde op 24 september 2019 het Position Paper Duurzaamheid vast. Hierin beschrijft de gemeente Zundert hoe de vertaling van alle (inter-)nationale klimaatdoelen vorm krijgt in de gemeente Zundert. Zundert sluit aan bij de landelijke doelen van 49% vermindering van broeikasgas in 2030 en zo goed als CO₂ vrij in 2050.

Daarnaast is Zundert sinds 2019 Global Goal gemeente. Hiermee steunt de gemeente Zundert de Global Goals (duurzame ontwikkeldoelen), aangenomen door de Verenigde Naties.

Met gemeenten en stakeholders uit de regio werken we aan een Regionale Energie Strategie (RES) en een lokale warmtevisie. Paragraaf 1.5 gaat hier dieper op in. Deze lokale energieagenda sluit hierbij aan.

Het plan om tot CO₂ vermindering te komen bestaat uit twee belangrijke stappen:

1. Energie besparen door bijvoorbeeld isoleren, gebruik van energiezuinige apparaten, gedragsveranderingen. (korte termijn)
2. Energie uit fossiele bronnen (gas, kolen, olie) vervangen door duurzaam opgewekte energie. Bijvoorbeeld van wind, zon, water, biomassa, bodemwarmte (langere termijn, m.u.v. zon op dak).

Een belangrijk project om de doelen te behalen is de opwekking van windenergie langs de A16. Daar wekken we straks ongeveer 100 MW aan duurzame windenergie op. In het gebied van Moerdijk tot aan de Belgische grens komen 28 windmolens. De plekken zijn door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant vastgesteld in het PIP (Provinciaal Inpassingsplan) op 28 september 2018. In de gemeente Zundert komen volgens het PIP 6 Windmolens. Zie ook <https://www.brabant.nl/subsites/windenergiea16>

1.2 Lokale participatie

In de Green Deal spraken de Provincie Noord-Brabant, de gemeenten Moerdijk, Drimmelen Breda en Zundert met ontwikkelaars en organisaties af dat een deel van de opbrengsten van de windmolens vrij komt voor versneling van de energietransitie in de omgeving. Op die manier heeft de omgeving voordeel van de windmolens.

Om dit te voor elkaar te krijgen, spraken we af dat de lokale gemeenschap 25% van het bouwrecht (het recht om windmolens te bouwen) in handen krijgt. Dit betekent dat die lokale gemeenschap moet investeren en de risico's daarvan draagt. Dit is nodig voor het ontwikkelen en bouwen van de windmolens. Als de windmolens klaar zijn, komen de opbrengsten van die 25% terecht bij de gemeenschap.

De provincie Noord-Brabant investeert om de 25% mogelijk te maken. Dat gebeurt via het Energiefonds Brabant. De provincie investeert om het deel van 25% mogelijk te maken. Daarbij neemt de provincie ook de risico's voor haar rekening. In een latere fase krijgt de directe omgeving de mogelijkheid om een deel van genoemde 25% over te nemen. Dit is mogelijk in de vorm van winddelen. Inwoners en bedrijven kunnen een stukje bezit van de windmolens kopen. Zie ook www.energiea16.nl.

Voor de gemeente Zundert is, net als in de andere gemeenten, een apart fonds ingericht (Energietransitiefonds Zundert B.V.). In dit fonds komen de opbrengsten uit dit 25% deel. Als de windmolens een jaar draaien, komen de eerste opbrengsten in dit fonds. Dan is duidelijk wat de windmolens produceren en volgt afdracht van de 25%. We verwachten dat in 2022 de eerste afdracht is.

De Green Deal partijen spraken af dat die opbrengsten gaan naar projecten om de energietransitie in de gemeente Zundert te versnellen. De projecten moeten dan aan de volgende voorwaarden voldoen:

- a) Iedereen uit de lokale gemeenschap moet mee kunnen doen;
- b) Er moet een goede verdeling van lusten en lasten zijn;
- c) De opbrengsten worden als hefboom ingezet om de energietransitie te versnellen.

In paragraaf 2.2. worden deze voorwaarden verder uitgewerkt.

In de lokale energie agenda van de gemeente Zundert geven we aan hoe we de opbrengsten volgens de voorwaarden het beste kunnen inzetten.

1.3 Burenregeling

Voor bewoners die binnen de geluidscontour van 42 dB L_{den} van een windturbine wonen is er een aparte regeling. Deze staat los van het 25% deel. Deze regeling heet de burenregeling. De burenregeling financieren we op een andere manier. Voor de burenregeling dragen de ontwikkelaars van de windmolens ieder jaar € 0,50 per werkelijk opgewekte MWh af.

Het gaat daarbij om ongeveer 140 woningen. Deze liggen in het hele gebied van Moerdijk tot en met Zundert. Ruim 40 van deze woningen liggen in de gemeente Zundert. Dit geld gebruiken we om deze groep woningen energiezuiniger te maken. Dit doen we in samenwerking met Susteen. Susteen verzorgt het Energieloket voor deelnemers van de Burenregeling. Zie voor meer informatie over de burenregeling: <https://energiea16.nl/burenregeling/>.

1.4 WindCent

Stichting WindCent ontstond in 2016 om de 'lokale participatie' te borgen. Het bestuur van de stichting bestaat uit mensen uit de gemeente Zundert.

De opdracht die deze Stichting heeft meegekregen is:

1. Borgen van de sociale randvoorwaarden windenergie uit de Green Deal Windenergie A16.
2. Een aanzet geven aan en mede opstellen van een Zundertse Energie Agenda.

Het borgen van de sociale voorwaarden gebeurt binnen de Werkeenheid Energie A16. Deze werkeenheid bestaat uit:

- Provincie Noord Brabant
- De 4 gemeenten langs de A16
- De stichtingen in de gemeenten Zundert, Drimmelen en Moerdijk (WindCent, STEM en STED)
- Vier wijk- en dorpsraden in Breda.

De werkeenheden zorgen voor de invulling van de sociale randvoorwaarden. De stuurgroep Energie A16 legt deze ter besluitvorming voor aan de Stuurgroep Energie A16. De stuurgroep bestaat uit de gedeputeerde ruimte van de provincie Noord-Brabant en vier wethouders uit de gemeenten.

1.5 Regionaal Energieloket

Gemeente Zundert heeft voor de functie van het energieloket een contract (tot 2021) met het Regionaal Energieloket. Het Regionaal Energieloket is digitaal en per telefoon bereikbaar. Daarnaast is het mogelijk om afspraak te maken met een van de adviseurs. Het Regionaal Energieloket komt in beeld komen bij de uitvoering van een aantal van de acties uit de Lokale Energie Agenda in de gemeente Zundert.

1.6 Energieagenda Zundert

Het doel van de lokale energie agenda is het aanjagen van de energietransitie in de gemeente Zundert. Dit doen we door een door partijen zoals woningeigenaren, huurders, woningcorporatie(s), bedrijven, instellingen, maatschappelijke organisaties en de overheid gedragen agenda uit te voeren. De energietransitie is een uitdaging van ons allemaal die vraagt om een plan van ons samen.

De lokale energieagenda voor Zundert zien we niet los van de afspraken in het Nationaal Klimaatakkoord.

De twee grootste opdrachten vanuit het Klimaatakkoord voor gemeenten zijn:

1. Om de 49% vermindering van broeikasgas te behalen is het nodig om lokaal duurzame energie op te wekken. Via de Regionale Energie Strategie (RES) werkt de gemeente Zundert met andere gemeenten in West-Brabant aan een bod voor het opwekken van (grootschalige) duurzame energie. De windmolens langs de A16 komen zijn onderdeel van dat bod.
2. Gemeenten moeten voor eind 2021 aangeven hoe en in welke snelheid zij op wijkniveau het aardgas vervangen door duurzame bronnen.

Uit deze opgaven maken we op dat de regie van de lokale energietransitie bij de gemeente ligt. De lokale energieagenda van Zundert is onderdeel van dit proces.

In het klimaatakkoord staat dat uiteindelijk 50% van de lokale opwek uit wind of zon in bezit komt van de lokale omgeving. Het doel is steun creëren. Dit ontstaat doordat mensen voordeel hebben van grootschalige duurzame opwek in hun omgeving.

Misschien speelt de vraag: waarom nu al een energie agenda? De eerste opbrengsten komen pas in 2022 vrij. Daarnaast moet de gemeente nog een energiestrategie en wijkwarmteplannen maken.

Hiervoor zijn verschillende redenen aan te geven:

1. De komst van de windmolens leidt tot de nodige overlast in het gebied. Door inzet van overheden en inwoners is het gelukt om een deel van de opbrengsten in het gebied te houden. Zelfs meer dan wettelijk verplicht. We bouwen aan steun voor de energietransitie door te laten zien hoe dit we dit voor elkaar hebben gekregen. Dit doen we laten we zien in bijvoorbeeld de lokale energie agenda.
2. De provincie wil een bedrag (ongeveer gelijk aan de eerste opbrengst) beschikbaar stellen na uitspraak van de Raad van State (verwacht april 2020). De voorwaarde die de provincie hieraan verbindt, is dat de gemeenten en stichtingen een lokale energieagenda hebben.
3. Er zijn een aantal maatregelen die altijd passen (ondanks bijvoorbeeld plannen van de gemeente). Ze wordt no-regret of (begrip uit het klimaatakkoord) 'spijtloze' maatregelen genoemd.

2 Uitwerking

2.1 Inleiding

Om de lokale energieagenda voor Zundert te kunnen maken werken we in dit hoofdstuk drie dingen uit. Op de eerste plaats zijn dat de voorwaarden voor besteding van de opbrengsten (zie vorige hoofdstuk). Daarna kijken we naar de doelgroepen en mogelijke projecten/maatregelen. Tot slot onderzoeken we wat 'spijtloze maatregelen' zijn.

2.2 Criteria voor besteding

Overheden, lokale gemeenschappen en ontwikkelaars hebben in de Green Deal een aantal voorwaarden voor besteding vastgelegd:

- a) Iedereen moet mee kunnen doen;
- b) Er moet een goede verdeling van lusten en lasten zijn;
- c) De opbrengsten worden als hefboom ingezet om de energietransitie te versnellen.

Hieronder volgt een uitleg met plannen.

A. Iedereen moet mee kunnen doen.

Een van de uitdagingen in de energietransitie is ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen. Een voorbeeld: mensen met spaargeld kunnen zonnepanelen kopen. Het duurt 6 tot 8 jaar om deze terug te verdienen. Na die 6 tot 8 jaar hebben zij nog minimaal 20 jaar gratis stroom zijn. Niet iedereen kan investeren. Als gevolg komen mensen in de knel door de stijgende energieprijzen. De lokale energieagenda stuurt erop dat deze laatste groep ook mee kan doen.

De opbrengsten uit de windmolens zijn niet voldoende om de energietransitie van te betalen. Het is daarom zaak ze zo slim mogelijk in te zetten. Dan kunnen er zoveel mogelijk mensen meedoen.

Het geven van leningen om woningen te isoleren is een manier, maar niet iedereen kan of wil lenen. Rekenvoorbeeld: per woning kost verduurzamen € 20.000. In totaal is er € 100.000 beschikbaar. Er kunnen dan maar vijf woningen meedoen.

Het (ver)huren van maatregelen is voor iedereen mogelijk. Het maakt niet uit of iemand nu een koop- of huurwoning heeft. Ook de grootte van de beurs maakt dan niet uit. Er kunnen meer woningen tegelijk meedoen.

Hoe werkt het idee van huren? Eerst onderzoekt een adviseur de woning. De adviseur brengt dan een advies uit over het verduurzamen van woning.

Dit advies is erop gericht om de woning in de toekomst (als de warmteplannen bekend zijn) aan te sluiten op een duurzame warmtebron. Dit heet ook wel aardgasvrij-ready.

Door verduurzaming daalt de energierekening. Het werkt zo:

- 1). Een derde partij investeert;
- 2). Huishouden huurt de maatregelen van deze derde partij. Het bedrag is gelijk aan of lager dan de energierekening nu;
- 3). Woning is energiezuiniger, comfortabeler, in waarde gestegen en de woonlasten zijn gelijk gebleven of gedaald.

Op deze manier kan iedereen meedoen. Door lokale bedrijven en installateurs in te zetten, geeft dit een stimulans voor de lokale economie. We streven ernaar om (in de uitvoering) zoveel mogelijk samen te werken met lokale (en regionale) ondernemers.

Het idee van huren is toe te passen op bijvoorbeeld huurwoningen, bedrijven, scholen, gebouwen van sportverenigingen.

B. Eerlijkere verdeling lusten en lasten

Mensen die dichterbij de windmolens wonen hebben meer last van de windmolens. Daarom moeten zij meer voordeel hebben van de lusten dan mensen die verderaf wonen.

'Last' is in overleg met de omwonenden en lokale overheden bepaald als geluidsbelasting. Daarbij zijn twee geluidscontouren belangrijk: de 47 dB L_{den} en de 42 dB L_{den} geluidscirkel. Als de geluidsbelasting op een woning hoger is dan 47 dB L_{den} , mag er geen windmolen komen. Dit is wel mogelijk als de bewoner akkoord gaat met de afspraken die de ontwikkelaar maakt.

Een windmolen mag (wettelijk) tussen de geluidscirkel van 47 dB L_{den} en 42 dB L_{den} komen. Er kan dan wel sprake zijn van geluidsoverlast. Buiten de 42 dB L_{den} grens is die overlast beperkt aanwezig. Voor de mensen die wonen tussen 47 en 42 dB L_{den} geluidscirkel geldt de burenregeling (zie paragraaf 1.3).

Het 25% eigenaarschap is voor de rest van de gemeente Zundert. WindCent maakt daarbij geen verschil tussen wijken en buurten verder of dichterbij het windmolengebied. We zijn van plan om buurten en wijken dichterbij het windmolengebied actiever te ondersteunen als bewoners aan de slag willen.

Ad c. hefboom voor de energietransitie

Deze voorwaarde zegt twee dingen. 1). De opbrengsten moeten bijdragen aan de energietransitie. Ze moeten dus bijdragen aan energiebesparing en/of duurzame opwekking van energie. 2) We zetten de opbrengsten in als hefboom. Dat wil zeggen dat ze moeten bijdragen aan het versnellen van de

energietransitie. Dit betekent dat we ernaar streven de opbrengsten revolvent (financierend/investerend) in te zetten. De opbrengsten van de windmolens zetten we dan in voor projecten waarvan de opbrengsten (vroeg of laat) weer vrij komen voor nieuwe projecten.

Projecten als gezamenlijk (collectieve) zonnedaken, zonnevelden of extra windmolens leveren extra duurzame stroom en opbrengsten op. We kunnen de opbrengsten uit de windmolens langs de A16 inzetten voor dit soort nieuwe projecten. Voor windmolens is afgesproken dat binnen 1 kilometer langs de oost- en westzijde van de A16 de komende 10 jaar geen nieuwe windmolens mogen komen.

De gemeente Zundert staat pas aan het begin van de energietransitie. In de toekomst kunnen we de opbrengsten gebruiken om meer regie op de eigen ontwikkeling van duurzame energieprojecten te houden. Daarbij voldoen we sneller aan de eerste voorwaarde (iedereen moet mee kunnen doen). Nu zijn het meestal projectontwikkelaars van buiten en de meer welgestelde bewoners die met duurzame energieprojecten starten.

2.3 Doelgroepen en maatregelen

Er is regelmatig gesproken over 'de lokale gemeenschap'. Wat verstaan we daaronder en over welk type maatregelen hebben we het nu eigenlijk? In het schema hieronder laten we zien welke doelgroepen (horizontaal) en thema's (verticaal) we kennen.

	Particuliere woningeigenaren	Huurders en verhuurders (corporaties en commerciële verhuurders)	Verenigingen van eigenaren	Sportverenigingen, culturele instellingen, onderwijs en zorg	Midden- en Kleinbedrijf	Industrie en agrarische sector
Reductie	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Zonne-energie	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Windenergie	✓	✓	✓	✓	✓	✓
kleinschalige warmte	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Elektrisch vervoer	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Doelgroepen:

1. Particuliere woningeigenaren
2. Huurders en verhuurders (corporaties en commerciële verhuurders)
3. Verenigingen van eigenaren
4. Sportverenigingen, culturele instellingen, onderwijs en zorg
5. Midden- en Kleinbedrijf
6. Industrie en agrarische sector

7. Overheid en overheid gerelateerde instellingen

Thema's:

- a) Vermindering van energiegebruik (besparing)
- b) Zonne-energie
- c) Windenergie
- d) Overige duurzame bronnen (biomassa, duurzaam gas, geothermie etc.)
- e) Elektrisch vervoer
- f) Warmte (klein- en grootschalig)
- g) Opslag van duurzame energie en de bijbehorende infrastructuur

In elk van de 'vakjes' zijn hulpmiddelen beschikbaar om in te zetten in de gemeente Zundert. Voorbeelden van deze hulpmiddelen zijn communicatiestrategieën, subsidiemaatregelen, voorbeelden van aanpakken.

2.4 Globale verkenning mogelijkheden per doelgroep

Particuliere woning eigenaren

De gemeente Zundert heeft ruim 9.400 woningen, waarvan 72% (ongeveer 6.800) particulier eigendom zijn. Deze woningen moeten (beter) geïsoleerd worden. Ook zoeken we voor deze woningen een duurzaam alternatief voor aardgas (lange termijn). Dit is nodig om de doelen van de energietransitie te behalen.

We kunnen nu al starten met isoleren. Dit staat los van de oplossing die er komt om de warmtevraag duurzaam in te vullen. Welke duurzame oplossing de gemeente ook kiest in haar warmtevisie, de warmtevraag van woningen moet verminderen. Daarnaast geldt: hoe lager de warmtevraag, des te meer mogelijkheden er ontstaan voor duurzame verwarming.

“Het isoleren van woningen is daarom een van de no-regret maatregelen.”

Op dit moment zijn particuliere woningeigenaren in de gemeente Zundert al bezig met het verduurzamen van hun woningen. Bijvoorbeeld door te isoleren. Dit doen zij individueel of op kleine schaal. Buurtbewoners in Achtmaal, geholpen door Buurkracht (www.buurkracht.nl), zijn een Buurkrachtwijk gestart.

Huurders/verhuurders

Van de in totaal 9.408 woningen zijn er 2.188 woningen huurwoningen. Ongeveer de helft hiervan verhuurt woningcorporatie Thuisvester. De andere helft verhuren particuliere verhuurders of kleinschalige corporaties. Het overgrote deel van de huurwoningen staat zich in de kernen van Zundert en Rijsbergen (peildatum 1-1-2018).

Eind 2020 moeten alle woningen van Thuisvester energielabel B hebben. In het klimaatakkoord zijn maatregelen opgenomen om de verduurzaming van het corporatiebezit verder te versnellen. Uiteindelijk moeten alle woningen naar label B (of hoger) om de overgang naar gasloos wonen mogelijk te maken.

Bij huurders ontstaat steeds vaker de vraag wanneer de corporatie de woning gaat verduurzamen. Bijvoorbeeld isoleren, gasloos maken of zonnepanelen plaatsen. Ook vragen huurders naar mogelijkheden om dat zelf te doen.

Huurders hebben regelmatig interesse om mee te doen aan gezamenlijke projecten zoals zon-op-dak. Uit onderzoek ergens anders in Brabant blijkt dat onder huurders in verhouding vaker huishoudens zijn met een smalle beurs. Zij kunnen niet investeren in maatregelen, zij hadden baat bij de financieringsconstructies zoals genoemd in paragraaf 2.2.

VVE's

Er zijn in de gemeente Zundert een aantal verenigingen van eigenaren (VVE's). In deze eerste lokale energieagenda laten we de VVE's als doelgroep nu nog buiten beschouwing. Zij kunnen meedoen met de projecten voor particuliere woningeigenaren.

Sportverenigingen, culturele instellingen, onderwijs en zorg

In de gemeente Zundert zijn 12 gemeentelijke sportaccommodaties: vijf sportparken, twee hallen en een aantal gymzalen. Daarnaast zijn er verschillende (sport)verenigingen met een eigen gebouw, denk bijvoorbeeld aan schietverenigingen en de visvereniging.

Daarnaast zijn er verschillende gebouwen waar culturele instellingen, zorgorganisaties en onderwijsinstellingen (vooral basisonderwijs) huisvesten.

Voor al deze gebouwen geldt hetzelfde als voor een woning. Ook in deze gebouwen zal de warmtevraag moeten dalen voor zij op een duurzame manier van warmte worden voorzien. Dit kan bijvoorbeeld door isoleren, installaties slimmer in te regelen en gedrag aanpassen.

Voor de verschillende doelgroepen zijn vaak verschillende regels en subsidieregelingen van toepassing. Zo is er vanaf januari 2019 een nieuwe subsidieregeling voor sportverenigingen. Deze geldt ook voor het onderhoud van de gebouwen. Voor veel clubs is het interessant een verkenning te (laten) doen van de mogelijkheden.

MKB (Midden en kleinbedrijf)

In de gemeente Zundert zijn er (o.b.v. zakelijke aansluitingen) ruim 2.100 bedrijven. Het overgrote deel daarvan valt onder het Midden- en Kleinbedrijf.

Uit de gesprekken met vertegenwoordigers van het MKB langs de A16 komt het volgende beeld naar voren:

1. Bedrijven beseffen steeds meer dat zij ook mee moeten doen met de energietransitie. Ondernemers zijn met hun corebusiness bezig. Daardoor ebt de aandacht voor duurzaamheids- en energiemaatregelen vaak snel weg. Er zijn een aantal voorlopers, maar de meeste ondernemers kijken de kat uit de boom.
2. De Wet Milieubeheer verplicht bedrijven energiebesparende maatregelen te nemen met een als deze binnen vijf jaar zijn terugverdiend. Dit geldt voor ondernemers en instellingen met een groot energieverbruik. Dit houdt in minimaal 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ gas per jaar. Uitvoering van de Wet Milieubeheer is een gemeentelijke taak. Omgevingsdienst Midden en West Brabant (OMWB) voert deze taak uit voor de gemeente Zundert.

Er is bij bedrijven een wens aan informatie, inspiratie en ontzorging:

1. Informatie
 - Wat zijn de gevolgen van de energietransitie?
 - Hoe kan ik energie besparen?
 - Hoe kan ik duurzame energie opwekken?
 - Wat betekent de Wet Milieubeheer voor mij?
2. Inspiratie
 - Wat past bij de bedrijfsstrategie?
 - Wat zijn de mogelijkheden om te haken bij de energietransitie?
3. Ontzorging
 - Wat is een goede aanpak?

Industrie/agrarische sector

In deze doelgroep ligt de aandacht op de agrarische sector. Gemeente Zundert is bij uitstek een gebied waar de boomkwekerijen een grote rol spelen. Daarnaast ook de intensieve veehouderij en de zachtfruitsector. Een kleine 500 bedrijven valt in deze doelgroep.

Deze bedrijven kunnen hun eigen bedrijfsvoering verduurzamen. Daarnaast kan een deel van deze bedrijven een rol spelen in de duurzame energievoorziening. Bijvoorbeeld door grote dakvlakken te bedekken met zonnepanelen. Dit kan voor eigen gebruik. Het is ook mogelijk om inwoners en bedrijven mee te laten doen voor hun gebruik. Een andere mogelijkheid is het opwekken van duurzame energie door het vergisten van mest. Een aantal bedrijven is hier al mee bezig.

Overheid en overheid gerelateerde instellingen

Ook de overheid doet mee. De overheid onderzoekt de gebouwen in eigendom. Voor deze gebouwen maakt de overheid plannen. Deze zijn gericht op het verlagen van de warmtevraag en het duurzaam opwekken van energie.

2.5 Mogelijke projecten

De verkenning leidden tot we 7 kernprojecten. De kernprojecten komen tegemoet aan de wensen van de verschillende doelgroepen. In paragraaf 2.6 presenteren we een voorstel om in de eerste lokale energieagenda de aandacht te hebben voor een aantal specifieke projecten.

De opbrengsten van de windmolens investeren we in projecten. Op termijn moeten deze investeringen terug naar het Energietransitiefonds (hefboom). Met dit geld kunnen nieuwe projecten starten.

Een deel van de van de communicatie en voorbereidingskosten kunnen we niet financieren vanuit het Energietransitiefonds. Hiervoor doen we een beroep op de gemeente als regisseur van de energietransitie. De meeste van de kernprojecten sluit aan bij de ambities uit het Politiek Akkoord 2018-2022 van de gemeente Zundert.

1. Energiebesparing, isolatie + zon op dak koop- en huurwoningen

We willen woningeigenaren aanmoedigen om aan de slag te gaan met isoleren. Daarnaast ook met het plaatsen van zonnepanelen op hun dak. We ondersteunen hen daarbij door te zoeken naar de juiste maatregelen (woningscan en/of maatwerkadvies). Ook helpen we hen bij het vinden van (lokale) uitvoerders en bieden we financierings- en huurmogelijkheden. We moedigen energiebesparing aan door acties met kleine energiebesparende maatregelen. Voorbeelden zijn ledlampen, verwarming een graad lager.

Overleg en samenwerking met de woningcorporatie ligt voor de hand voor verduurzaming van de huurwoningen. Ook de gemeente Zundert en het Regionaal Energieloket hierbij betrokken worden.

2. Energieke (sport) clubs

Het verduurzamen van sportaccommodaties (isolatie, zonnepanelen, LED verlichting, installaties, enz.). Hiervoor is subsidie beschikbaar. We bieden de clubs effectieve ondersteuning bij het maken van een plan, de financiering en het uitvoeren van de maatregelen. De leden van de clubs informeren we vervolgens over de maatregelen. Zo moedigen we hen aan om met de eigen woning aan de gang te gaan. Dit project sluit aan bij de bestuursopdracht sport uit het Politiek Akkoord 2018-2022 van de gemeente Zundert. De gemeente Zundert onderzoekt de toekomstbestendigheid van de sportaccommodaties in de gemeente.

3. Schitterende scholen

Dit project richt zich op het van de scholen: zonnepanelen op het dak, isoleren van de schil, aanpassen van de installaties, enz). En dit verbinden met het onderwijsprogramma op de school om zo bewustzijn voor

de energietransitie te creëren. Dit project sluit aan bij de bestuursopdracht onderwijshuisvesting uit het Politiek Akkoord 2018-2022 van de gemeente Zundert. Vanuit de bestuursopdracht onderwijshuisvesting is de gemeente Zundert op zoek naar een geschikte en duurzame oplossing voor de onderwijshuisvesting van de basisscholen in Zundert en Klein-Zundert.

4. MKB op pad

Bij dit project prikkelen we het MKB via een inspiratietour van goede (Zundertse) voorbeelden. Het doel is om hen te prikkelen om met de energietransitie aan de slag te gaan. We bieden ondernemers ondersteuning en helpen hen bij het verduurzamen van hun gebouw(en).

5. Collectieve PV-daken

Realiseren van collectieve zonnedaken, bijvoorbeeld via de postcode-roosregeling. Deze regeling is er voor inwoners die niet de mogelijkheid hebben (voldoende) zonnepanelen op hun eigen dak te leggen. Oorzaken zijn een te klein dak, verkeerde ligging, te veel schaduw, monument. Zij kunnen meedoen met een postcoderoos project. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om daken van (agrarische) bedrijven. Ook mensen met een smalle beurs kunnen meedoen aan zulke projecten.

6. Bewustwording, communicatie en informatie

We willen de Zundertse gemeenschap graag betrekken bij de energietransitie. Specifieker de lokale energieagenda. Hiervoor is informatie en communicatie nodig. We denken dan aan bijvoorbeeld een website, social media, bijeenkomsten.

7. Ondersteuning bij het voorbereiden (en uitvoeren) van de projecten

Om de projecten uit de energie agenda voor te bereiden en uit te voeren, is uitvoeringscapaciteit nodig. Het Regionaal Energieloket zal hier (in opdracht van de gemeente Zundert) samen met de gemeente Zundert een rol in spelen.

2.6 De kern van de eerste energieagenda Zundert

Zoals eerder genoemd, is de gemeente Zundert samen met de regiogemeenten bezig met een Regionale Energiestrategie. Hierin staat de opdracht voor opwek van duurzame energie in de gemeente Zundert. Daarnaast moeten gemeenten eind 2021 een warmtevisie te hebben. Hierin geeft de gemeente op wijkniveau aan hoe en wanneer de gemeente aardgas vervangt door een duurzame warmtebron. Dit doet de gemeente samen met inwoners en stakeholders. Binnenkort wordt duidelijk wat de opdracht is voor de gemeente Zundert.

Eerder gaven we al aan dat we hier niet op wachten. We starten al met projecten en maatregelen die passen binnen elk beleid of strategie. Dit zijn de 'no-regret maatregelen'.

No-regret maatregelen zijn:

1. Isoleren van woningen (en andere gebouwen) zodat de warmtevraag daalt;
2. Zonnepanelen leggen op daken (individueel als collectief).

We leggen de aandacht in 2020 en 2021 op de projecten 1 en 5 (paragraaf 2.5). Projecten 6 en 7 zijn nodig om de uitvoering van project 1 en 5 te laten slagen.

Het is belangrijk om in te zetten op het bewustwording (project 6). Dit is nodig om de energietransitie op gang te krijgen. We gaan er in de lokale energie-agenda vanuit dat de gemeente Zundert daar een belangrijke bijdrage aan levert. Daarmee is het mogelijk de opbrengsten uit de windmolens revolventerend in te zetten op concrete projecten. Het Regionaal Energieloket levert (in opdracht van de gemeente Zundert) een bijdrage aan dit project.

In hoofdstuk 3 werken we deze kern uit tot een concrete agenda.

2.7 Financiën

1. Fasen transitieproces

Het transitieproces is te verdelen in een aantal fasen. Zie het figuur hier-

Wie is verantwoordelijk voor de verschillende fasen en moet voor financiering te zorgen?

- Bewustwording
Dit is vooral een taak van de gemeente. Gemeente Zundert zorgt voor de financiering.
- Inventarisatie behoefte
De verantwoordelijkheid en financiering voor deze fase ligt bij de gemeente en Stichting WindCent. Dit is hangt af van het type project, plaats, initiatiefnemers etc.

- Haalbaarheidsonderzoek
De verantwoordelijkheid en financiering kan liggen bij particuliere initiatiefnemers of bij de Stichting WindCent.
- Ontwikkeling concreet project
De verantwoordelijkheid en financiering ligt bij de initiatiefnemers van het project.
- Bouw/aankoop project
De verantwoordelijkheid en financiering ligt bij de initiatiefnemers van het project.

2. Middelen

Gemeente Zundert

De gemeente Zundert heeft vanuit het Rijk een bedrag van € 190.000 beschikbaar in 2020. Dit is voor realisatie van een aantal bewustwordingsprojecten en inkoopacties vanuit de Regeling Reductie Energie.

Stichting WindCent

Stichting WindCent beschikt pas over financiële middelen nadat de windmolens langs A16 draaien. Het Energiefonds Brabant heeft toegezegd dat er vooruitlopend hierop financieringsaanvragen mogelijk zijn voor een (beperkt) aantal projecten.

De inkomsten van de Stichting WindCent bestaan in de toekomst (2022 t/m 2040) uit twee delen. Dit bestaat uit 25% van de opbrengsten van de exploitatie van de windmolens en € 0,50 / MWh. De € 0,50 /MWh is voor de burenregeling, de 25% is voor energietransitie projecten in de gemeente Zundert. Stichting WindCent stelt een financieringsbeleid op om deze opbrengsten op een goede manier in te zetten.

3. Financieringsbeleid Stichting WindCent

Stichting WindCent werkt een financieringsbeleid uit voor de fasen *Inventarisatie behoefte* en *haalbaarheidsonderzoek*. We gaan daarbij uit van:

- Doelgroep: inwoners van de gemeente
 - Particulieren
 - Bedrijven
 - (Semi)overheid:, scholen, bibliotheken
 - Andere organisatie/instellingen: sportverenigingen, buurthuizen, zorginstellingen
- Technologieën: bijdragen aan energietransitie
 - Criteria voor bijdragen nog nader te bepalen
 - Bewezen en/of experimentele/innovatieve technologie, mits er een positieve business case is.
- Geografisch: A16 zone
 - Alleen voor projecten + initiatiefnemer woont in de gemeente Zundert.

- Altijd sociale participatie (bij voorkeur 50%).

4. Financieringsinstrumenten Stichting WindCent

Voor de verschillende projecten bieden we verschillende vormen van financiering.

- ❑ Keuze uit instrumenten met verschillende risico's, complexiteit en 'toegevoegde waarde'
- ❑ Projectfinanciering tegenover bedrijven/organisaties/particulieren algemeen
 - Direct te maken hebben met CO2 vermindering, controleerbaar tegenover meer vrijheid
 - Ingewikkeld tegenover simpel
 - Actief mogelijk maken tegenover "goedkoop geld" en de invloed daarvan

	Particulieren	Bedrijven	Instellingen	Projecten
Eigen Vermogen	NVT	NVT	NVT	Hoogste risico Grootste Impact
Achtergestelde lening	Hoog risico Lastig controleerbaar Lage impact	Hoog risico Lastig controleerbaar Gemiddelde impact	Hoog risico Lastig controleerbaar	Gemiddeld risico Gemiddelde impact
Normale lening	Gemiddeld risico Lastig controleerbaar Lage impact	Gemiddeld risico Lastig controleerbaar	Gemiddeld risico Lastig Controleerbaar	Laagste risico Laagste impact
Lease / Esco	Complex Opschaalbaar Controleerbaar Laagste risico Grote impact	Complex Opschaalbaar Controleerbaar Laagste risico Grote impact	Complex Opschaalbaar Controleerbaar Laagste risico Grote impact	(ESCo = Project) Binnen ESCo: EV Achtergesteld lening Normale lening

3 De energieagenda Zundert 2020-2021

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk werken we de lokale energieagenda 2020-2021 voor Zundert verder uit. Dit doen we op basis van de verkenningen en analyses in eerdere hoofdstukken. Deze agenda zien we als een 'startagenda'. Voor de periode na 2021, stellen we in 2021 een nieuwe agenda op. De plannen zoals de Regionale Energiestrategie en de warmteplannen zijn dat af. Op dat moment kijken we hoe we de andere doelgroepen en thema's opnemen in de agenda.

3.2 Hoofdpijn energieagenda 2020-2021

In de energieagenda 2020 - 2021 ligt de aandacht op de volgende concrete projecten:

1. *Isoleren en zonnepanelen*
Hulp bieden aan van huishoudens (particulier en huurders) bij isoleren van de woning en leggen van zonnepanelen op het eigen dak.
Doelstelling: eind 2020 de eerste 100 woningen. Eind 2021 ongeveer 300 woningen per jaar.
2. *Collectieve zon PV projecten*
We willen drie collectieve zon PV projecten op daken uitvoeren. Dit willen we doen in samenwerking met bedrijfsleven, scholen, instellingen en organisaties en onderwijs.
3. *Bewustwording en communicatie*
We willen bouwen aan goede informatie aan inwoners over RES, warmtevisie en de lokale energieagenda. Hierbij maken we gebruik van partijen als het Regionaal Energieloket en de lokale media. We zetten diverse acties op. Voorbeelden zijn een LED lampen actie, een campagne op de scholen, enz.

In 2020- 2021 onderzoeken we met de andere doelgroepen hoe zij het beste hulp krijgen. Indien mogelijk en haalbaar starten we de eerste projecten op. Ondersteuning krijgen we vanuit de Werkeenheid Energie A16.

In de eerste lokale energieagenda ligt de aandacht op inwoners van de gemeente Zundert en hun woningen (huur of koop).

3.3 Ondersteuning huishoudens bij isolatie van de woning

Ondersteunen van huishoudens bij isoleren van de woning kent twee onderdelen:

- a) Opzetten van een structuur om bewoners en eigenaren van daken te ontzorgen en de maatregelen te financieren;
- b) Enthousiast maken van woningeigenaren om te isoleren en zonnepanelen te leggen. Daarnaast ook mensen deel laten nemen aan een collectief project. Als mensen willen, kunnen zij gebruikmaken van de ontzorgingsstructuur.

3.3.1 Ontzorgen en financieren

Bewoners ontzorgen bestaat uit:

- 1. Geven van informatie en onafhankelijk advies;
- 2. Bieden van begeleiding bij het offerte- en uitvoeringstraject
- 3. Ondersteuning bij subsidie- en financieringsmogelijkheden;
- 4. Meedoen met een gemeenschappelijke aanpak.

Dit vraagstuk leeft in alle gemeenten langs de A16. De vraag is overal hetzelfde. Het ligt dan ook voor de hand om dit met zijn allen langs de A16 te organiseren. Voor de woningen binnen de 42 dB L_{den} geluidscontour hebben we de burenregeling (zie www.energiea16.nl/burenregeling). Met enkele aanpassingen is deze geschikt voor de overige woningen in de gemeente. Dit komt op het volgende neer:

- 1. Woningeigenaren krijgen via een online energiescan een ruw beeld van mogelijke maatregelen. Ook krijgen ze een schatting van de kosten en besparing op de energierekening.
- 2. Een onafhankelijk adviseur stelt een maatwerkadvies op. Hierin staan:
 - a. Welke maatregelen zij kunnen nemen en wat de kosten daarvan zijn;
 - b. Welke besparing op de energierekening dit oplevert.
 Aan het maatwerkadvies zijn offertes gekoppeld. Het is dan direct helder wat de kosten zijn. Ook de subsidiemogelijkheden staan in het advies. De offertes komen van geselecteerde partijen waar Susteen afspraken mee heeft. De bewoner kan ook zelf offertes opvragen en het traject zelf organiseren.
- 3. De bewoner besluit:
 - a. Welke maatregelen hij wil treffen;
 - b. Of hij de maatregelen zelf wil financieren;
 - c. Of gebruik wil maken van een aangeboden financiering (zie hierna).
- 4. Uitvoering vindt plaats onder de verantwoordelijkheid van een onafhankelijk adviseur.

Het is mogelijk de aanpak voor woningen te versnellen. Dit kan door het intensief onder de aandacht brengen van het traject. Daarnaast ook door het beiden van financiering.

Huren van maatregelen

De achtergrond voor het huren van maatregelen vindt u op blz. 8/9. Huren van maatregelen maakt het verduurzamen van de woning voor huishoudens met een smalle beurs mogelijk.

Om het huren van maatregelen mogelijk te maken richten we een ESCo op langs de A16. ESCo staat voor Energy Service Company. Het is een bedrijf dat energiediensten levert. De ESCo financiert de maatregelen die in het maatwerkadvies staan. Door deze investering daalt het energieverbruik en daardoor ook de energierekening. Met deze besparing betaalt de woningeigenaar huur aan de ESCo voor het gebruik van de maatregelen. Wanneer de totale huursom de investering dekt, stopt de huur.

De ESCo heeft geld nodig om te financieren. De opbrengsten uit de windmolens kunnen we gebruiken als eigen vermogen. Dit is nodig om kapitaal aan te trekken. Om een indruk te krijgen hoe groot de financieringsbehoefte voor de ESCo is, de volgende aanpak.

In de volgende tabel staat het totaal aantal woningen in Zundert (peildatum 1-1-2018).

Woningen gemeente Zundert					
<i>Kern</i>	<i>aantal woningen</i>	<i>koop</i>	<i>huur</i>	<i>gebouwd voor 2000</i>	<i>gebouwd na 2000</i>
Zundert	3.816	2.900	916	3.015	801
Klein Zundert	927	779	148	853	74
Achtmaal	698	579	119	614	84
Wernhout	1.318	949	369	1.028	290
Rijsbergen	2.649	2.013	636	2.278	371
Totaal	9.408	7.220	2.188	8.091	1.317

Stel dat gemiddeld € 15.000 per woning nodig is om te isoleren en zonnepanelen te leggen. Er zijn ongeveer 7.200 koopwoningen. Daarvan zijn er (naar schatting) ruim 1.000 van na 2000. We verwachten dat deze woningen al een goede isolatiewaarde hebben. In bijvoorbeeld 15 jaar moeten we nog ruim 6.000 woningen isoleren. Gemiddeld is dat 400 woningen per jaar.

Een ruwe schatting is dat ca. 50% van de woningeigenaren liever zelf investeert. We verwachten dat de andere helft gebruik wil maken van de huurconstructie. Op basis van dit rekenvoorbeeld is jaarlijks € 3 miljoen nodig voor circa 200 woningen.

Het biedt een oplossing als we een deel van de opbrengsten in kunnen zetten. Het eigen vermogen is nodig voor het benodigde kapitaal.

3.4 Enthousiasmeren bewoners

Een belangrijke stap is woningeigenaren enthousiast te maken om mee te doen. Daarvoor moeten zij kennis krijgen van de mogelijkheden. Dat kan via

online middelen (een website, social media) en informatiebijeenkomsten. Maar ook via persoonlijke contacten.

3.5 Collectieve zonprojecten

Naast de isolatie van gebouwen is zonnepanelen leggen op gebouwen een tweede no-regret maatregel. Ook voor zonnepanelen op individuele daken geldt de eerdergenoemde aanpak. In deze paragraaf ligt de aandacht op grotere collectieve daken.

Uit het onderzoek komt vanuit verschillende doelgroepen de wens naar voren grotere daken vol te leggen met zonnepanelen. Ook hier bestaat de route uit een aantal standaard stappen. We kunnen deze stappen zo nuttig mogelijk zetten als we één standaardaanpak hebben langs de A16. Het kost namelijk veel tijd, geld en kennis om dit lokaal te regelen.

De beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet wordt de komende jaren steeds kritischer. Dit is een reden om dit samen met de regio op te pakken. Hierdoor is het mogelijk regie te voeren. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat het net goed blijft werken. Maar ook om ervoor te zorgen dat collectieve daken mogelijk zijn.

Het is voor de grote zonprojecten interessant om verschil te maken in:

- Het enthousiasmeren van mensen voor uitvoering van zonprojecten op grote daken.
- De uitvoering zelf.

We willen de collectieve daken ook bereikbaar maken voor mensen met een smalle beurs. Net als bij de particuliere woningen betekent dat dat een voorfinanciering nodig is.

3.6 Borging van het proces

We stellen een lokale energieagenda op om de opbrengsten van de windmolens langs de A16 zo goed mogelijk te besteden. We vinden het belangrijk dat de inwoners de agenda steunen.

Eerder noemen we hoe we daar in 2020 en 2021 invulling aan geven. Pas daarna volgen de opbrengsten van de windmolens.

De opdracht van Stichting WindCent is:

1. Borgen van de sociale randvoorwaarden windenergie uit de Green Deal Windenergie A16.
2. Een aanzet geven aan en mede opstellen van een Zundertse Energie Agenda.

Daarmee heeft WindCent op dit moment aan die opdracht voldaan. Vanuit deze lokale energieagenda is het doel de Zunderste energietransitie op gang brengen. Het verhaal is verre van compleet. Al lerende zetten we samen de volgende stap(pen). De komende jaren kijken we hoe we de opbrengsten uit de windmolens inzetten. Daarbij zullen allerlei lokale initiatieven ontstaan.

WindCent bekijkt samen met stakeholders hoe zij zich verder ontwikkeld. Het doel is om met een zo groot mogelijke steun beslissingen te nemen over financiering van projecten uit de opbrengsten van de windmolens. Daarvoor is nog voldoende tijd.